

"העולם הזה" שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה:
תל אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03*243386. תאריך: 136 •
מען מכרזי: "עודמפרם" • מודפס ב"הדפוס החדש" בע"מ, תל-
אביב, רח' בן-אבנר • הפצה: "גד" בע"מ • גרופות: צינקהורפיה
"כספי" בע"מ • העורך הראשי אורי אבנרי • העורך: אלי תבור • עורך
תכנית: יוסי שנון • עורכת כתיב: נורית יהודאי • ראש המינהלה:
אברהם סטון • מח' המודעות: רפי זכרוני • המו"ר: העולם הזה בע"מ.

קרא ירי

משוא פנים". אלמלא האמת הפנימית שלה בדרכה, ולולא הצליחה לשכנע מאות אברי נים ועובדים לפעול בחיי מצוקה, לא היינו יכולים להתקיים אף רגע. אמת, שגם אני גרמתי למלאכה זו, אבל סיפור חייה של דהפיליפ ומה שעבר עליה בארץ-ישראל ובמדינת-ישראל עוד יסופר.

היא סבלה והושמעה מאחר ולא הצטרפה למה שקרוי בשפת עתונכם "המאפיה" של חיי התרבות במדינתנו.

במאמרכם, תוארו במדויק השיטות של "מאפיה" זו, אבל כל הפרטים טרם התגלו, כי המושכים בחוטים מסתתרים מאחורי השלטון בכסף ובתקציבים. אנשים אלה הולכים ומסתבכים ולראייה דרך טיפולם בפסטיבל הישראלי, שהשנה הוא בגדר שערוריה. אנשים אלה לא נתנו מעולם פרוטה למוסדנו בטענות זדון, אבל דרכם לא צלחה ובסופו של דבר יתגלו העובדות. יש שם של אישיות מסוימת המופיעה כמעט מדי שבעה מעל דפי עתונכם ולא

מייסדיה של עפולה, בירת עמק יזרעאל, ראו אותה בחזונום כמרכז תרבותי של האזור, היקצו מקום גם לבית אופרה מקומי. האופרה של עפולה, שלא הוקמה מעולם, הפכה מושג בפי ותיקי הארץ ומחמירים במבקרים טענו בציניות שגם האופרה הישראלית עוד לא קמה. לפני שלושה שבועות, בסיפור במדור אמנות, פירסם העולם הזה (2137) את סיפור התכר הישן והקשוי שמאחורי הניסיון שעושה הסטור בעל השם הבינלאומי, יעקב רודן, להקמת אופרה בירושלים. תוך כדי כך אוזכרה גם האופרה הישראלית, שלמרות שוועדות ציבוריות שללו את ההצדקה הכלכלית שבקיומה המשיכה להתקיים. על הערה זו קיבלנו השבוע מכתב תגובה משמחה אבן-זוהר, בעלה ושותפה להקמת האופרה הישראלית. של הזמרת אדיס דהר פיליפ, שנפטרה לפני כחודשיים. העתונות הישראלית, כולל העולם הזה, לא פינקה את האופרה הישראלית בחייה של אדיס. אתה, אחרי מותה, נראה לי ישעשה צדק לזכרה אם נפרסם במלואו את מכתבו של אבן-זוהר, שיש בו יותר מאשר מכאבי האבלות וצער-האלמות.

כותב שמחה אבן-זוהר:

אין זה מקובל עלי לבוא בטענות אל עורכי עתונים כאשר מתפרסמת ידיעות על האופרה הישראלית. הפעם אחרוג מיד מנהגי, פניה אליכם קשורה גם בייחש שהיה לכם לאידיס דהפיליפ ז"ל, שהעריכה אתכם מאד ולא שכחה כי לאחר פתיחת בית האופרה במישקן-הכנסת לפני 20 שנה, נבחרה לאשת השנה של עתונכם בשם האמנות. אתם גם עורכתם בשעתו עם סילוק האופרה מבנין הבימה, וידעתם איזה מאי בקים היו מנת חלקנו כל השנים. מדי פעם מתפרסמות בהעולם הזה ידיעות קצרות, שלפעמים מוטרפם בהן שאם האופרה לנושאים אחרים. עלי לציין שלא פעם נעשה לנו עוול משווע ואנו מושמצים ללא כל סיבה. אני יכול גם להבין ביקורת על המוסד, אבל לאיזה צורך שררשם את האופרה לתככים אופיאיים בהקמת אופרה בירושלים" (העולם הזה 2137). מה לנו ולהם?

דהפיליפ ז"ל קיימה את האופרה הישראלית מ-29.11.1947 ועד יום מותה ב-15.7.78. למעלה מ-30 שנות עבודה, למעלה מ-5000 חצרות שהוצגו בפני מיליונים, וידעות שהוקמו בשעתו. מטרותן היתה למי צוא פתרונות לקיום הוגן למוסדנו, וברגע שוועדות אלה עסקו אך ורק בתכנים ומור מרת אלויות-לעין, המסקנות הושלכו לסל על ידי השרים הממונים. לבוא ולנפנף אחרי 30 שנות קיום האופרה הישראלית במסקנות ועדות שלא נתקבלו על מנתן. הסיכוד של האופרה, בהשוואה למוסד דות אחרים, הוא נמוך. אבל זוהי עובדה קיימת שמספר תיאטרונים והאופרה בתוכם מסובסדים על ידי המדינה, ועדת החינוך והתרבות של הכנסת התנגדה בחוק רב לסגירת מוסדות תרבות ועל אחת כמה וכמה מוסד כשלנו, התוסס כל ימות השנה. מלחמת הקיום של האופרה הישראלית — זהו סיפור שאין לו תקדים בשום מדינה בעולם, שהתאפשר אך ורק משום שדהר פיליפ דגלה בסיסתמתם, ללא מורא וללא

פרוצה כבולה (העולם הזה 2137). כאוירים לכתבה שימשו תמונות. שנק"ז זה מאלבומ הפרטי של קריב. באחת מהן נראה קריב בתקופת שירותו בצה"ל, כשי הוא מצולם בחברת נערה היגנית בבגדי ים. הכותרת הראשית לתמונה, שנוסחה בידי הכתב אמרה: "שמואל קריב וידידו דה". הכתב, שלא הכיר את הצעירה שגבר אתה ליד קריב בצילום, הניח שהיא אחת מידידותיו. אולם כותרת-המישנה שנכתבה בה לאחר מכן בידי עורך-הכיתוב נתנה מקום לפרוש מסולף ומטעה של התמונה. עורך-הכיתוב השתמש לצורך כותרת-המישנה בציטטה מתוך עדות היצאנית שנאנסה בידי קריב, דבר שיכול היה להת-

דליה לוי

היכרות מקרית בהחלט

פרש כאילו נאמרו הדברים מפי הצעיר רה הנראית ליד קריב בצילום. כיוון שעור רך-הכיתוב לא ראה את הצילום ולכותב רת-המישנה אין כל קשר למה שנראה בצילום, הוא לא עמד על המשמעות החרי מורה שיצר במקרה זה ההקשר בין הכותב תרת לכותרת-המישנה. רק אחרי הפירסום וזהתה הצעירה שהור פיעה ליד קריב בצילום, היתה זו דליה לוי, שהשתחררה מצה"ל לפני כשנה, עורכת כיום כסוכנת-ביטוח. דליה שירתה עם קריב ביחידה אחת בחיל-האוויר. לא רק שלא היתה ידידתו, אלא שלא היה לה כל קשר אישי עמו. בתקופת שירותם הצבאי אפילו לא ידעה על עברו של קריב. היא הונצחה עמו בצילום אחד במיקרה. היה זה בעת שהיחידה כולה יצאה לנופש באחד מחופי-הרצה. קריב, שהוא חובב-צילום והנושא עימו מצלמה לכל מקום, ביקש מידידו לצלמו בחברת דליה. כך הגיע הצילום אל אלבומי פירסום התמונה עם הכותרת המטעה. יכול היה ליצור התרשמות שלא התכווננו אליה. על מנת לנמנע כל פירוש מעין זה, ראוי לחזור ולציין כי דליה לוי, העומדת להישא בימים הקרובים לבחירת ליבה, לא היתה ידידתו של קריב ולא היתה קשורה בכל צורה שהיא לפרשה שתוארה בווידיאו. על עוגמת-הנפש והצער, שנגרמו לדליה לוי שלא במתכוון, שלוחה לה התנצלותנו הכנה.

העולם הזה

יחוסל אחרי מותה הישלה עצמו. זוהי מכונה משומנת היטב והצוות הענק מוכן לביצוע כל משימה אמנותית בעתיד. לשבועון אשר ידע מאבקים גדולים וידע להתגבר על כולם, תעריכו מוסד אחד ש"אולי ידע מאבקים גדולים לא פחות, והוא האופרה הישראלית ודהפיליפ. אני חושב שמגיע לנו יחס אחר משביר עונכם. האופרה יכלה להתקיים 30 שנה גם תוך ביקורת קשה, מול ביקורות יוצאות מהכלל המתפרסמות בכל העיתונים. מה שברור הוא שלא מסיבות טהורות היתה הביקורת כלפינו אלא מתוך יצר השתלטות. עד כאן מכתבו של שמחה אבן-זוהר.

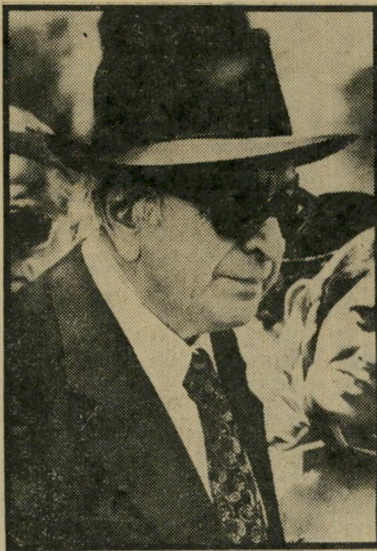

"תמונה אחת יכולה לומר יותר מ" אשר אלף מילים". אומר כלל עתונאי ידוע, שעליו מושתת העיתונות המצויירת, שי שבועון חדשות כהעולם הזה נמנה עליה. אבל גם הטוב שבצילומים זקוק למילים. הי מילים מיועדות למסור לקורא מידע שאינו מצוי בצילום, כמו היכן ומתי צולם, או להפנות את תשומת-ליבו לפרטים שאינם בולטים לעין במבט שטחי. אלה כלולים במה שנקרא, "כותרת לתמונה".

כתיבת כותרות לתמונות היא אמנות עתונאית בפני עצמה, שגם עתונאים ותיקים ומנוסים אינם תמיד בקיאים בה. כשאין מדובר בצילום דיוקן, או תמונה מוכרת, מחייבת הכותרת לצילום את כותבה לפרט בפני הקורא את כל מה שהוא רואה בו, כדי שתהיה אמצעי-עזר לקורא להתבונן בצילום ולהבין את הכלול בו.

בהעולם הזה נהוגים שני סוגים של כותרות לתמונות: "הכותרת המסבירה", ו"הכותרת המגרה". הראשונה היא זו המפרי רשת את מה שנראה בצילום, שמתחתי מופיעה הכותרת. על פי רוב היא מופיעה בכתבות המצולמות. הסוג השני של הכותרות מופיע בעיקר מתחת לצילומים המתפרסמים במדורים כמו בעמוד זה, שהם ברובם של גיבורי הסיפור.

כותרת שניה זו מורכבת משני חלקים: כותרת ראשית, המוסרת את המידע הדרוש לגבי האיש או המאורע המונצח בתמונה; וכותרת-מישנה, הכוללת ציטטה או התייחסות לסיפור הנלווה. מכיוון שבדרך כלל נחה עינו של הקורא על התמונה לפני

אבן-זוהר בהזוויית דהפיליפ יותר מאשר כאב-האבלות

דהפיליפ בשער "העולם הזה" בלי מורא ובלי משוא פנים

קריאת הסיפור, מכוונת כותרת-המישנה לגרות את הקורא לקרוא את הסיפור שהיא קשורה בו. כדי שתשיג את יעדה זה היא צריכה לכלול את הפסוקים יוצריה-מתח ומגריה-קריאה המופיעים בסיפור העיתונאי. בעוד שכתיבת "הכותרת המסבירה" מורטלת, בדרך כלל, על כותב הכתבה שבה מופיע הצילום, הרי שאת מלאכת כתיבת כותרת-המישנה, "המגרה" עושה עורך-הכיתוב. אחרי שהחומר הכתוב מגיע לידי ועובר לבחור מתוכו את הפסוקים הנראים לו כמושכים ביותר, תפקידו הוא להוסיף אותם ככותרת-מישנה לכותרת הראשית של הצילום.

הפרדה זו יוצרת לעיתים תקלות, כך ארע גם לגבי הכותרת לצילום, שהור פיע בפרק הראשון של סיפורו של עבריין, וידויו גלוי-הלב של שמואל קריב, שני דון בגיל 15 למאסר על רצח דודתו ושי נשפט שוב לשבע שנות מאסר על אונס

מזמן נשאל עליידיכם: היתכן שלא תפוטרו, לאור הכישלונות? אלה שחפצו בחיסולה של האופרה רצו זאת לא בגלל שהמוסד אינו טוב, אלא מפני שרצו להשתלט על האופרה הישראלית ועל ידי כך על כלל החיים המוסרי קליים בארץ. ב-30 שנות האופרה הישראלית נעשו כתרסים ניסיונות להקים אופרה נוספת. כולם נכשלו. זוהי עובדה, כל מי שחושב שהוא משהו מקים אופרה בארץ! זה לא הולך. דהפיליפ עמדה כצוק מול ננסים, ובכוח נפשי עילאי עסקה אך ורק בנושא אחד: טיפוח ושיפור האופרה הישראלית. בחייה זכתה להצלחות אישיות, וכאשר חרטי-מצפון ביקרות, היא ענתה בעבודה ביתר שאה. זאת היתה דהפיליפ שהלכה לעולמה, אבל המוסד שהקימה חי ומי ישפיה שהמוסד

גיליון 832 שהופיע ב-24 בספטמבר 1953